

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

אחו"ק

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק א
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
"מכון לוי יצחק"
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים ושלוש לבריאה
שנת הקהל

לזכרון

הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות ישראל ארי' ליב
אחיו של הו"ח אי"א נו"מ ובעל מדות דובער הי"ד

בניו של כ"ק הרה"ג והרה"ח ומקובל

רב פעלים לתורה ולמצות

ורבים השיב מעון לוי יצחק

דור רביעי לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק

נפטר י"ג אייר ה'תשי"ב

ת' נ' צ' ב' ה'

אחיו של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

קדושים

א. שלושת הציוויים הראשונים בתחלת פרשתנו הם: א) קדושים תהיו¹. ב) איש אמו ואביו תיראו. ג) את שבתותי תשמרו. בתורה בא, הרי, כל דבר בדייקנות, והכרח, איפוא, לומר שגם בעובדה ששלושת ציוויים אלו מופיעים יחד – יש דייקנות, וקשורים הם זה בזה.

ב. משמעותה של "קדושה" כאן היא – הבדלה, כאמור בסוף הפרשה²: "והייתם לי קדושים וגו' ואבדיל אתכם מן העמים", ופירוש הדבר שעל בני ישראל להיבדל מאומות העולם, ככתוב³: "ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה".

הבדלה – דרושה ומתאימה רק ביחס לענינים שמבחינה חיצונית הם דומים, כך גם הציווי "קדושים תהיו" אינו מתייחס לתורה ומצוות, שכן בהן אין לאומות העולם כל אחיזה, כאמור: "מגיד דבריו ליעקב גו' לא עשה כן לכל גוי גו'⁴". כאן מדובר ב"דברי רשות": אכילה, שתיה, מסחר וכו' – דברים שלגביהם דומים יהודים, לכאורה, מבחינה חיצונית, לעמים אחרים. ביחס לכך אומרת התורה: קדושים תהיו.

כיצד יתכן שתהיה קדושה גם בשעת הימצאות בעניני העולם הזה, וביחוד בזמן הגלות של חשך כפול ומכופל? – כלפי כך נאמר: "כי קדוש אני", בכל מקום שבני ישראל נמצאים הרי הם קשורים עם הקב"ה, עם "אתה קדוש", ולפיכך הם גוי קדוש עד – דומה לקדושתו של הקב"ה. "יכול כמוני" – בניחותא⁵.

ג. תכליתו של יהודי היא הרי לא להיות לבדו קדוש, כי אם, כפי שנאמר לגבי היהודי הראשון, אברהם אבינו: אשר יצוה את בניו

ואת ביתו אחריו ושמרו דרך הוי'⁶ – וביחס לזה בא הציווי השני: איש אמו ואביו תיראו. כאן רמוזה חובת החינוך: המחנכים הראשונים של אדם הם אמו ואביו, ועליהם להחזיר בילדים את ההרגשה כי הם שונים מכל העולם וכי הם בני גוי קדוש.

סדר הכתוב הוא: אמו ואביו, האם קודמת משום שהיא עקרת הבית ועיקר החינוך בפועל נתון בידה.

ד. איך אפשר להשפיע על ילדים – וגם על האדם עצמו – להביא לידי "ונפלינו אני ועמך"? – כלפי כך בא הציווי השלישי: "את שבתותי תשמרו".

– השבת מהוה אות בין הקב"ה לבין בני ישראל, היא מציינת⁷ את האמונה בחידוש העולם ומחזקת אותה – את הוודאות שהקב"ה הוא בורא העולם ומנהיגו תמיד.

והרי בכך שונים בני ישראל מאומות אחרות. אומות העולם אומרות שהקב"ה מסר את העולם להנהגת הגורמים הטבעיים: "עוב ה' את הארץ – ביד כוכבים ומזלות", ואילו בני ישראל קשורים, באמצעות אמונתם עם הקב"ה שלמעלה מהטבע, אך בטבע אינם צריכים להתחשב, ככתוב⁸: "מאותות השמים אל תחתו – יחתו הגויים מהמה". הרי זה יתרון השבת לגבי ששת ימי החול. בפרשת הבריאה מוזכר ל"ב פעמים שם אלקים, שהוא בגימטריא: "הטבע"⁹, אבל השבת – שבת להוי', היה הוא ויהיה כאחד, למעלה מהטבע.

השבת ניתנה רק לישראל ולא לאומות העולם, "עכו"ם ששבת חייב מיתה"¹⁰, כי שייכותם רק לשם אלקים, בגימטריא הטבע, ולא לשבת להוי'.

(6) בראשית יח, יט.

(7) חינוך מצוה לא-ב.

(8) ירמ' י, ב.

(9) פרד"ס שער יב, פ"ב. ובש"ה שער האותיות אות קדושה בהגהה ד"ה והנה מוסיף על הראשונות (פט, א) משמע קצת שכן הוא בזה.

(10) סנהדרין נח, ב.

לעילוי נשמת

אי"א נו"נ עוסק בצ"צ

איש אמת תם וישר מלאכתו מלאכת שמים

הרה"ח הרה"ת ר' מנחם אהרן

ב"ר יוסף הכהן ע"ה

ראדאל

אהוב לבריות וחביב לכל אדם

קיבל את כולם בסבר פנים יפות

אוהב שלום ורודף שלום

זכה להיות שליח כ"ק אדמו"ר מה"מ

מסר נפשו לעניני חנוך עטה"ק

קירב משפחות רבות לתורה ומצוות

נטע הכרת הבורא ע"י גילוי נפלאות הבורא

לתלמידים הרבה באהבה

זכה לגדל ולראות בניו ובני בניו

דור ישרים יבורך

עוסקים בתורה ומצוות בדרכי החסידות

ומהם שלוחי המלך

נפטר ביום שני לסדר וטיהרו הכהן

כ"ח ניסן ה'תשע"ז

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

נדפס ע"י משפחתו שיחיו

(1) בספר חרדים (בשם גאון ורשב"ץ) שזוהו מצות עשה. ובפירוש הרמב"ן שזוהו – מצוה כללית. וראה ג"כ סהמ"צ להרמב"ם שרש ד'.

(2) כ, כו. ראה תניא פרק מו.

(3) שמות לג, טו.

(4) תהלים קמו, יט"ב.

(5) מאור עינים על התורה.

טובות ומרגליות, ע"י ברכתו של הקב"ה [בדוגמת "הנשואם הביאו את אבני השהם ואת אבני המילואים לאפוד ולחושן"⁷ (עבור בגדי הכהונה), שהעננים הביאום⁸], והכוונה בזה היא – שמנצלים זאת לקישוטי כלה, להוסיף בצדקה, כנ"ל].

המסקנא מהאמור לעיל בנוגע לפועל:

הגאולה באה דוקא ע"י העבודה בגלות, לגלות את אלופו של עולם ב"גולה", כך שדור זה, הדור האחרון של הגלות, יהי הדור הראשון של הגאולה.

והקב"ה עוזר שרואים במאורעות האחרונים בעולם איך העולם בעצמו מסייע ומוביל לגאולה.

ופירוש הדבר בפשטות הוא – כנ"ל – שכאו"א מישראל צריך להוסיף ב"מעשינו ועבודתינו" בכלל שמביאים את הגאולה, כולל ובמיוחד – כמדובר בהתוועדות שלפנ"ז – בלימוד התורה בעניני גאולה, בתושב"כ (ש"כ"ל הספרים מלאים בדבר זה"), ותושבע"פ, משנה וגמרא ומדרשים וכו'.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית! האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind> יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

זה גם הרמז הנוסף¹¹ שבשבת – יציאת מצרים: יציאה מכל המיצרים והגבולות של הטבע.

ה. ע"י "זאת שבתותי תשמורו", שמירת האות והקשר בין בני ישראל לבין הקב"ה הנעלה מן הטבע, ע"י חיווק האמונה שבני ישראל אינם נתונים למרות הטבע, כי אם מושגחים בהשגחה פרטית של הקב"ה בעצמו – יוצר אדם בנפשו, וכן בנפש ילדיו, את "קדושים תהיו", שאף בענינים הגשמיים תהיה קדושה, שכן יש לו אמונה איתנה שגם גשמיותו של יהודי קשורה עם "קדוש אני".

ובמשך הדברים נאמר: "את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו" – "סמך שבת למקדש": ע"י שבתותי תשמורו" מביא אדם לידי כך שכל עניניו יהוו משכן ומקדש לו, יתברך.

(משיחת אצח"פ, תשי"ז)

1. דובר, הרי, לעיל, שענינו של קדושה והבדלה הוא שגם בדברים הנראים מבחינה חיצונית דומים לשל אומות העולם – צריכה להיות קדושה.

וזהו הרי הציווי האמור בהמשך הדברים "והתקדשתם והייתם קדושים" – "קדש עצמך במוותך לך", גם בעניני רשות צריכה להיות, קדושה, ככתוב¹²: בכל דרכיך דעהו.

2. ציווי זה, "קדש עצמך במוותך לך", אינו כפי, שישנם סבורים, ענין של הידור מצוה וכדומה, כי אם מצות עשה של תורה¹³, והרי לגבי המצוות נאמר: "אל תהא יושב ושוקל כו', קלה שבקלות וחמורה שבחמורות – שוין"¹⁴ – כך שלמצות "קדש עצמך" חומרה ותוקף ככל המצוות¹⁵.

יתר על כן: מוסבר בתורת החסידות, שה"עבודה" של "קדש עצמך במוותך לך"

11 חינוך שם.

12 משלי ג, ו. ראה גם לעיל ע' 196.

13 ראה לקו"ש [המורגם] ח"א ע' 240 הערה 6.

14 יל"ש יתרו רמז רחצ. יל"ש נ"ד רמז תתקלו. ירושלמי פאה א, א. דב"ר פ"ז, ב. וראה ג"כ שיחה ב' תפורים ש"ת (ספר השיחות הש"ת עמוד 16).

15 ראה לקו"ש [המורגם] ח"א ע' 240 ואילך.

תביא את הגאולה העתידה. לימוד התורה, קיום המצוות, וההימנעות מן הדברים האסורים אינם מספיקים כדי "להמשיך" את הגאולה העתידה, ודרוש גם "קדש עצמך במוותך לך".

זה גם הנאמר ע"י רז"ל¹⁶: עתידין צדיקין שאומרין לפניו קדוש כדרך שאומרין לפני הקב"ה. כל הגילויים שלעתידי תלויים "במעשינו ועבודתינו עכשיו"¹⁷, ומוכן, איפוא, שגם גילוי זה שלעתידי – "עתידין צדיקים כו" (והכוונה בכך לכל ישראל, ככתוב¹⁸: "ועמך כולם צדיקים") – יבוא כתוצאה מעבודת הקדושה, "קדש עצמך במוותך לך".

ח. הסבר הדבר: במדה שה"אור" נעלה יותר – בה במדה פוגע בו יותר כל העלם והסתר, אף הדק ביותר. דוגמת האמור לגבי הכתוב "וסביביו נשערה מאד", שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה¹⁹ – שכן ככל שהצדיק גדול יותר, יש חשיבות יתר לדבר קטן ביותר.

בדומה לכך יש לגבי ענין המילה: כשהיה צריך אברהם אבינו לזכות לגילוי שם שד"י, היתה הכרחית הסרת הערלה הגסה, "התהלך לפני והיה תמים", אך למתן תורה שאו התהווה גילוי של שם הוי' הנעלה יותר משם שד"י, ככתוב: "וארא גו' בא"ל שד"י ושמי הוי' לא נודעתי להם", – לא היה די בהסרת הערלה הגסה, כי אם היתה דרושה גם פריעה, הסרת הערלה הדקה, "שוב מול את בני ישראל שנית", זו הפריעה שהתחדשה הלכה למשה מסיני²⁰.

כך גם: כדי שתתאפשר ההתגלות שלעתידי, שהיא נעלית יותר מזו של מתן תורה, יש צורך בהסרת הערלה (ערלת הלב) הדקה ביותר, לא רק לגבי דברים האסורים, כי אם אף לגבי דברים המותרים, "קדש עצמך במוותך לך".

16 ב"ב עה, ב.

17 תניא פל"ו.

18 ישע"י ס, כא.

19 תהלים ג, ג. ב"ק ג, א.

20 יבמות עא, ב. ראה תוס' ד"ה לא ניתנה וכו'.

ט. הדברים האמורים משמשים הסבר כללי לעצם הענין שהתגלות שלעתיד דורשת עבודת-יתר מאשר הגילויים שעד עתה.

– הקשר בין הגילוי דלעתיד לבין עבודה מיוחדת זו של "קדש עצמך במותר לך" – הוא: החידוש שבהתגלות שלעתיד הוא שאז יהיה גילוי עצמותו יתברך, למעלה מן האלקות השייכת לעולמות. ידוע הרי שלעתיד תבוצע תכלית שלמות כוונת הבריאה – שתהיה לו, יתברך, דירה בתחתונים – לו, לעצמותו.

דוגמת דירה של מלך בשר ודם: בדירה מתגורר כל עצם האדם כולו, ולא רק כוחות מסוימים שלו. כך גם הדירה לו יתברך בתחתונים: דירה לעצמותו.

כדי להכין דירה לעצמותו יתברך צריך הדבר להיות בצורה עצמותית, וזאת הן ביחס לאדם והן ביחס לסוג העבודה: העבודה חייבת להיות באופן שיהיה הדבר קשור גם לעצמות העבודה וגם לעצמות האדם. ודבר זה מושג רק ע"י "קדש עצמך במותר לך", כפי שיוסבר.

י. היתרון של "קדש עצמך במותר לך" לגבי קיום התורה והמצוות – ביחס לאדם, הוא:

בקיום תורה ומצוות יתכן שאדם לומד תורה ומקיים מצוות, אבל עדיין הוא מציאות לעצמו, אלא שלגבי תורה ומצוות הוא כופה ומכבט את רצונו לרצון העליון, בצורה כזו נוגע הדבר רק ל"התפשטות" (שלוחות, כחות) נפשו. ברם, כשאדם מקדש עצמו ב"מותר לך" – בדברים השייכים לו ופורש מהם, הרי משמעות הדבר שהוא מסלק עצמו מכל וכל ואין לו דבר משלו. – דבר כזה קשור, איפוא, לעצם הנשמה שלו.

וגם זה בגדר המובן של "והייתם לי קדושים" – דוגמת הנאמר במכילתא לפסוק "והייתם לי סגולה": "שתהיו קנויים לי, עוסקים בתורה, ולא תהיו עוסקים בדברים אחרים". על ידי כך שאין לאדם כל מגע עם ענינים פרטיים שלו, כי גם הדברים המותרים אינם שלו, כי אם קדושה – הריהו בכלל "קנויים לי", כל מציאותו נעשית אלקות.

מתוך כך שאדם "עובד" עם ה"עצם" שלו הוא "נוטל" גם את העצמות שלמעלה, וכל מציאות עצמותו נעשית מציאות עצמותו ית' – עתידין צדיקין שאומרין לפניו קדוש כדרך שאומרין לפני הקב"ה.

יא. היתרון של "קדש עצמך במותר לך" לגבי קיום התורה והמצוות – ביחס לעבודה, הוא:

יתרונו של מתן תורה על פני קיום המצוות ע"י האבות הוא²¹ בכך שעבודת האבות היתה ברוחניות ואילו לאחר מתן תורה העבודה היא בגשמיות, טעם הדבר ידוע: מאחר שעבודת האבות הגיעה רק לשרש הבריאה [עדיין בגדר הגבלה] מובן שהרוחניות היתה "כלי" יותר מאשר הגשמיות. אבל במתן תורה נאמר "אנכי", ראשי תיבות: "אנא נפשי כתבית יהבית", מסירת עצמותו יתברך, כביכול, וכאן אין הבדל בין רוחניות לגשמיות, אדרבה: "כל הגבוה גבוה ביותר – יורד למטה מטה יותר".

בכל זאת הרי גם לאחר מתן תורה קיימת ההגבלה שהתורה קובעת: הקב"ה מסר עצמו רק במצוות ולא בדברים אחרים.

לפיכך הלכה שמצוה לקום מפני עושי מצוה, "מפני ה' השוכן ומתלבש בנפשם בשעה זו"²², דבר זה הוא רק ביחס לעושי מצוה אך לא ביחס לעושי דברי רשות לשם שמים, משום שהקב"ה מסר עצמו, כביכול – אך ורק במצוות.

ברם, לעתיד לבוא, בשעת תכלית שלמות גילוי העצמות, לא תהיינה כל הגבלות, ותיראה אלקות בכל מקום ובכל דבר. העובדה של "לית אתר פנוי מיניה" ו"אין עוד מלבדו" תופיע בגלוי.

יב. להסברת הדברים ביתר פירוט: נאמר בזהר²³: "תלת דרגין אינון, קודשא בריך הוא אורייתא וישראל, וכולהו סתים וגליא" (= שלוש דרגות הן: הקב"ה, התורה וישראל, וכולם – סתים וגלוי).

21 ראה לקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 57.

22 תניא פרק מז.

23 חלק ג ע"ג א.

שהעולם ואוה"ע מכינים ומסייעים בדרך לגאולה – ע"י ענין הצדקה והחינוך, שני יסודות עיקריים בישובו של עולם, "לשבת יצרה"⁶:

ידוע ומפורסם (בכל הכתביעת) אודות המאורעות בימים האחרונים – שמדינה זו (המיוסדת על צדקה וחסד, כידוע) ניצלה את חוזק כחה לסייע ולהציל אנשים במקום רחוק בעולם (הרחק ממדינה זו), אע"פ שע"ז לא באה תועלת ישרה לתושבי מדינה זו:

מדינה זו שלחה ריבוי אנשים ואנשי חיל מצבאה לסייע לפליטים במקומות ההם, ביחד עם מזון ובגדים ורפואות. במקום להשתמש במטוסים לעניני כיבוש, ובמקום להשתמש במזון ובגדים עבור אזרחי מדינה זו – משתמשים בהם להציל אנשים אומללים, ובפרט ילדים קטנים, מקור, עד מהיפך החיים.

ובזה רואים את הרחמנות דתושבי מדינה זו: כאשר הם שמעו וראו איך אנשים סובלים – הגם שאין הם קרוביהם, ואף פעם לא היתה להם שייכות עמם – התעוררה מדינה זו לסייע להם. בהתאם לשיטה דמדינה זו בעניני צדקה, שמסייעים לאנשים בכל העולם כולו, ואין מחכים אפילו לבקשת עזרה.

עד"ז ידוע גם שבימים האחרונים יצא מנהיג מדינה זו בהכרזה והוראה מפורטת בנוגע לחינוך הנוער. בהתאם לכך שבתחילת נשיאותו הכריז ששאיפתו היא להזכר כ"עדזשוקיישען (חינוך) פרעזידענט", בגלל הפעולות והשינויים הגדולים לטוב שהוא ינהיג בכדי לחזק את החינוך במדינה זו.

. . . וכל זה הוא – נוסף על עוד כמה ענינים שקורים בהשגחה פרטית מדי יום ביום, הן בנוגע להכלל והן בנוגע לכל אחד ואחד בעניניו הפרטיים – והכוונה בזה היא, שזה יגלה עוד יותר איך שהעולם מסייע לעשות דירה בתחתונים ולהביא את הגאולה,

[כולל – זה שבשבע האחרון מצאו בפינה נידחת בעולם אבנים

וכפי שרואים בדורות האחרונים במיוחד, ויתירה מזה – בזמן האחרון, ובפרט בימים האחרונים ממש:

בדורות שלפני זה גרו (רוב) בני במדינות שבהן היו מניעות ועיכובים וכו' (לא תקום פעמיים!) לעבודת ה' בכלל.

משא"כ בדורות האחרונים – גרים (רוב) בני במדינות שבהן מושלת מלכות של חסד, החל ממדינה זו (שבה נמצאים רוב מנין ובנין דבני), שמסייעת לבני להגיע לגאולה פנימית בעבודתם, עד – שיעשו את העבודה שתביא את הגאולה כפשוטה, ואז המלכות (של חסד) גם תסייע לבני לחזור לארץ ישראל (בלשון הכתוב²: והביאו את כל אחיכם גו').

ובשנה האחרונה רואים איך שיחס זה לבני התפשט במדינות נוספות, עד גם במדינה ההיא, שבה היו (עד לאחרונה) הגבלות בנוגע לחירות בני בעבודתם בתומ"צ וגם בנוגע ליציאתם ממדינה ההיא – וכעת נשתנה יחסם, שמתירים לבני לקיים תומ"צ, ומתירים לבני לצאת משם (ללא ההגבלות שהיו בעבר), ואדרבה – הם אף מסייעים לבני לנסוע לארץ הקודש. מעין הכנה להסיוע דאווה"ע שבני יצאו מהגלות וילכו לארץ הקודש בגאולה האמיתית והשלימה.

נוסף על הסיוע הישר דאווה"ע לבני – ישנם גם ענינים שבהם רואים איך שאווה"ע בעצמם עושים פעולות של טוב וחסד, שדבר זה מגלה עוד יותר שיש בעה"ב לבירה זו³, כהכנה ל"הוהיתה לה' המלוכה"⁴ בגאולה האמיתית והשלימה,

לא כפי שהי' בעבר, שדוקא עם ישראל (אע"פ ש"אתם המעט מכל העמים"⁵), השלים בפועל את הכוונה דדירה בתחתונים, ואחדות ממלכיות אוה"ע התנהגו באופן אכזרי אחת אל השני, והתעסקו בעיקר בתועלת עצמן, או בכיבוש מדינות אחרות וכיו"ב.

מהענינים הגלויים שנתוספו בימים אלו ממש שבהם רואים איך

לקוטי

ה"גליא" של קודשא בריך הוא, הוא – האלקות הקשורה לעולמות, הדרגה שממנה הנהגת הטבע, וה"סתים" – אלקות שלמעלה מהעולמות, דרגה שממנה ההנהגה הנסית שלמעלה מהטבע.

בעומק יתר: גם ההנהגה הנסית נכללת בגדר "גליא" דקוב"ה, שכן למרות שהיא נעלית מן העולמות – ולפיכך היא באה בצורה של שידוד הטבע – והבריאה אינה מסוגלת לקבל אותה באופן פנימי – הרי בבחינה מפורטת נכללת גם היא ב"גליא" דקוב"ה, שכן את הנסים רואים גם עתה בגילוי.

– מ"סתים" דקודשא בריך הוא באים הנסים הנסתרים בלבושי הטבע, אלו שלגביהם "אין בעל הנס מכיר בנסו" כי מפני רוממות הנסים אין הם מסוגלים לבוא בגלוי ואפילו בבחינת "מקיף" של שידוד הטבע.

וכלפי זה נאמר²⁴: עושה נפלאות לבדו. אין יודע מן הנפלאות מלבדו.

לעתיד יבואו גם הנפלאות בגילוי, ככתוב: "אראנו נפלאות", ופירוש הדבר: אני אראה אותן – גילוי העצמות, ידוע גם הענין של פעמיים "זה"²⁵ הנאמר לגבי העתידי לבוא: בקריעת ים סוף אין אלא פעם אחת "זה", זה א"ל ואנוהו, גילוי הנסים של שידוד הטבע, ואילו לעתיד יתגלו גם הנסים הנסתרים, פעמיים "זה".

כך גם בעניננו: גילוי האלקות של עתה הוא רק בתורה ומצוות, ולא בעולם עצמו, לפיכך בא הגילוי רק בשידוד הטבע, ואילו האלקות שבטבע היא בהסתר, ברם, לעתידי, בשעת גילוי העצמות, יהיה הגילוי גם בעולם גופו מכוח העצמות.

יג. הרי "תלת קשרין מתקשרין דא בדא – ישראל באורייתא ואורייתא בקוב"ה". כדי "לקלוט", איפוא, את סתים דקודשא בריך הוא – אפשרי הדבר ע"י ה"עבודה" של סתים דנשמה באמצעות סתים דאורייתא.

פנימיות התורה, המסבירה את הענין של

24 נדה לא, א.
25 שמו"ר ספכ"ג.

קדושים

הוי' ואלקים כולא חד, ששם אלקים – בגימטריא: הטבע – ושם הוי' שלמעלה מהטבע – מהוים דבר אחד, ואין עוד מלבדו²⁶, מעוררת בנפש האדם הלומד ומתעמק בענין את "גוי אחד בארץ", שגם בענינים ארציים הוא חש ב"אחד", ולכן – "והתקדשתם והייתם קדושים", "קדש עצמך במותר לך", דבר הנובע לעצמותו הוא, סתים דישראל, ומתוך כך הוא נעשה "כלי" לקליטת סתים דקודשא בריך הוא.

מזוקט מד"ה ונתנה אם שמוע.
ושיחת אחרון של פסח, תשי"ז)

יד. כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר על שלש "תורות" ששמע הרה"ק מברדיטשוב מן הבעל-שם-טוב, ואחת מהן:

"כל תורה שאין עמה מלאכה – סופה בטילה"²⁷. משמעותה של "מלאכה" היא התעסקות באהבת ישראל. כדי שיהיה קיום לתורה חייבת להצטרף אליה התעסקות באהבת ישראל.

"תורה" זו השפיעה על הברדיטשובי שהתנהגותו בכל ימיו תהיה התעסקות באהבת ישראל.

טו. העובדה שהסיפור הגיע אלינו מוכיחה שהדבר נוגע לנו. שכן כל דבר הוא בהשגחה פרטית לשם הוראה בעבודת ה'.

– כשם שביחס לכלל ענין החסידות אמר אדמו"ר הזקן שאינו שייך לכת או מפלגה כי אם לכלל ישראל

– שהרי החסידות מהוה הכנה לגאולה העתידה²⁸ שתהיה לכל ישראל, ולפיכך גם ההכנה לגאולה העתידה, החסידות, מיועדת לכל ישראל –

כך גם אהבת ישראל, כללות כל התורה²⁹ – והבעש"ט קבע אותה כיסוד בחסידות – נוגעת לכל ישראל.

26 ראה בכ"ז דרך מצותיך מצות אחדות ה'.
27 אבות פ"ב מ"ב.
28 ראה להלן בהערה 40.
29 שבת לא, א. וראה תניא פל"ב.

10. על כל יהודי לעסוק באהבת ישראל להשפיע ליהודי שני, ודבר זה תועלת גם לו עצמו, כמאמר רז"ל³⁰ על פסוק: "רש ואיש תככים נפגשו – מאיר עיני שניהם ה" כו", "עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה", וכדרך שהדבר לגבי רש ועשיר מבחינה גשמית כך הדבר לגבי רש ועשיר מבחינה רוחנית: ע"י השפעת העשיר לרש נותן הקב"ה גם לעשיר. המשנה³¹ אומרת: "איהו חכם הלומד מכל אדם". כלומר – יש לכל אדם ענין מסוים אותו אפשר ללמוד ממנו, ואם כן – כל אדם עשיר לגבי ענינו המסוים. נדרש, איפוא, מכל "עשיר" שיתן לחברו החסר את הדבר, ואז יינתן לו מלמעלה החסר לו.

11. דבר זה נאמר הרי במפורש בגמרא – שכאשר חסרה השפעה על הזולת חסר ה"מאיר עיני שניהם הוי", העור שמלמעלה, ויתרה מזו – כפי שמפורט שם – העשיר נעשה עני. מובן, איפוא, שתורה שאין עמה אהבת ישראל סופה בטילה.

אלא שהבעש"ט הסביר עוד שכדי שתתקיים התורה לא די באהבת ישראל סתם, כי אם דרושה בכך מלאכה, וכלשון הבעש"ט: התעסקות באהבת ישראל.

פירושה של התעסקות, כהסבר כ"ק מו"ח אדמו"ר³², הוא – דמיון לבית עסק. דרכו של בעל עסק, של סוחר, אינה לשבת בביתו עם סחורתו ולהמתין עד שמישהו יודע שיש לו סחורה וידע את ערכה ויבוא לקנות. הסוחר פותח חנות במקום בו מצויים עוברים ושבים רבים, ותולה שלט כדי שכל העוברים ידעו שכאן נמצאת סחורה. גם בכך אין הוא מסתפק: הוא הולך ומפרסם ומציין את שבח סחורתו ומנסה לשכנע אנשים שיקנו אצלו, הוא מרבה בהשתדלות שיקנו סחורתו.

כ"ק מו"ח אדמו"ר התייחס אז לעסק התורה והמצוות. הדברים אמורים גם ביחס להתעסקות באהבת ישראל. יש להשקיע

השתדלות מרובה להיטיב ליהודי, להשפיע לו מכל מה שיש לו, להסביר לו את יקר ערך התורה והמצוות, ובכלל זה תורת החסידות, כמובן, ולהרבות בהשתדלות שיהודי ישמע דבר חסידות. בכך אין להסתפק, כי אם לעשות את השני ל"טופח על מנת להטפח", שכן רק כשה"מקבלים" של אדם הופכים ל"משפיעים" יודע הוא שהשפעתו נקלטה בהם.

ובהתאם לדיוק שבלשון: "יפוצו מעינותיך חוצה". מעיין הוא כזה הנמשך הלאה, כפי שהרמב"ם³³ אומר לגבי בריכה שאין לה דין של מעין כשהיא נפסקת ואינה ממשיכה בדרכה.

12. אחת מדרכי ההשתדלות לקרב יהודי היא לעשות עמו חסד גם בגשמיות. נוסף על כך שדבר זה עצמו נכלל באהבת ישראל – מסייע הדבר לקירובו לרוחניות. אין להמתין ולתלות גשמיות ברוחניות דוקא – "בתנאי" כו' – כי אם להיטיב גם בגשמיות, מבלי להעמיד כל תנאי, והרי זה הדבר שנוצר והתחדש ע"י הבעש"ט בדרך העבודה של הצדיקים הנסתרים, בשנת תבוא עליו ברכה³⁴.

13. אם מכל אדם נדרשת התעסקות באהבת ישראל – כל שכן הדבר, מאלו שההשגחה העליונה הביאה אותם למקום בו קיים מיעוט של תורה ומצוות. במקום שאין אנשים מוטלת חובה (וזכות) של "השתדל להיות איש"³⁵.

ואשר לטענתו כי מוטב לו לשמור את עצמו, לברוח משם, בחינת "ואני את נפשי הצלתי" – עליו לדעת כי יש כאן ענין של פיקוח נפשות, וכשמדובר בפיקוח נפשות אסור לערוך חישובים כאלה. מאחר שההשגחה העליונה הביאה אותו לשם – הטילה עליו שליחות, והעניקה לו כוחות, לעשות את המקום למקום תורה ומצוות.

הגמרא³⁶ מספרת שרב ורב כהנא וכו' הגיעו לבבל, כלומר – הקב"ה זימן סיבות כאלה

(33) הלכות מקואות פ"ט ה"ט.

(34) ראה לקו"ד ח"ג ע' שפו.

(35) אבות פ"ב מ"ה.

(36) עירובין 1, א. שם ק, ב. חולין קי, א. ירושלמי שקלים פ"ז ה"ב.

(פאָר די בגדי כהונה), אַז די עננים הביאום⁸], און די כוונה בזה איז – אַז מ'נוצט דאָס אויס אויף קישוטי כלה, מוסיף זיין אין צדקה, כנ"ל].

די מסקנה פון האמור לעיל בנוגע לפועל:

די גאולה קומט דוקא דורך דער עבודה אין גלות, פון מגלה זיין אלופו של עולם אין "גולה", אַזוי אַז דור זה, דער דור האחרון אין גלות, וועט זיין דער דור הראשון פון גאולה.

און דער אויבערשטער העלפט אַז מ'זעט אין די מאורעות האחרונות בעולם ווי די וועלט אַליין איז מסייע און פירט צו דער גאולה.

ובפשטות מיינט דאָס – כנ"ל – אַז יעדער איד דאַרף מוסיף זיין אין "מעשינו ועבודתינו" בכלל וועלכע ברענגט די גאולה, כולל ובמיוחד – ווי גערעדט בהתוועדות שלפנ"ז – אין לימוד התורה בעניני גאולה, אין תושב"כ (וואָס "כל" הספרים מלאים בדבר זה"), און תושבע"פ, משנה וגמרא ומדרשים וכו'.

(משיחות ש"פ אחר-קדושים, י"ג אייר תנש"א)

(8) ת"י עה"פ.

(9) רמב"ם הל' מלכים פי"א ה"ב.

ע"פ האמור לעיל ישנם כמה לימודים בנוגע לעבודת בני"ה בהבאת הגאולה, והאופן בו צריכים להתכונן לגאולה – בעמדנו עכשיו ממש בסוף זמן הגלות, "גולה", והנה הנה באה הגאולה.

... עניני העולם עצמו ואוה"ע עצמם (גם בזמן הגלות) מסייעים (באמת) לעבודה דהבאת הגאולה.

ויש לומר, שבעמדנו בסוף זמן הגלות, סמוך להגאולה – בא הסייע בגלוי יותר.

דורך דעם קומט נישט אַ תועלת ישרה צו תושבי מדינה זו:

די מדינה האָט געשיקט אַ ריבוי מענטשן און אנשי חיל פון איר אַרמיי צו אַרויסהעלפן די פליטים אין יענע ערטער, צוזאַמען מיט עסן און קליידער און רפואות. אַנשטאָט נוצן די אורונים אויף עניני כיבוש, און אַנשטאָט נוצן די עסן און קליידער פאַר די בירגער פון דער מדינה – נוצט מען זיי אויף ראַטעווען אומגליקלעכע מענטשן, ובפרט קליינע קינדער, פון קעלט, ביז פון היפך החיים.

וואָס דערביי זעט מען די רחמנות פון תושבי מדינה זו: בשעת זיי האָבן געהערט און געזען ווי מענטשן ליידען – איז הגם אַז זיי זיינען נישט זייערע קרובים, און האָבן מיט זיי קיינמאָל קיין שייכות נישט געהאַט – איז די מדינה נתעורר געוואָרן צו זיי העלפן. בהתאם צו דער שיטה פון מדינה זו בעניני צדקה, אַז מ'העלפט אַרויס מענטשן בכל העולם כולו, און מען וואַרט אפילו נישט אַז מ'זאָל בעטן הילף.

עד"ו איז אויך ידוע אַז בימים האחרונים איז מנהיג מדינה זו אַרויס מיט אַ הכרזה והוראה מפורטת בנוגע צו חינוך הנוער. בהתאם לזה וואָס בתחלת נשיאותו האָט ער מכריז געווען אַז זיין שאיפה איז צו געדענקט ווערן אַלס דער „עדזשוקיישען (חינוך) פּרעזידענט“, צוליב די פעולות ושינויים גדולים לטוב וואָס ער וועט איינפירן צו מחזק זיין דעם חינוך אין דער מדינה.

... וכל זה איז – נוסף צו נאָך כמה ענינים וואָס פאַסירן בהשגחה פרטית מדי יום ביום, סיי בנוגע צו דעם כלל און סיי בנוגע צו יעדערען אין זיינע ענינים פרטיים – און די כוונה בזה איז, אַז דאָס זאָל נאָכמער מגלה זיין ווי וועלט איז מסייע צו מאַכן אַ דירה בתחתונים און ברענגען די גאולה,

[כולל – דאָס וואָס בשבוע האחרון האָט מען געפונען בפינה נידחת בעולם אבנים טובות ומרגליות, ע"י ברכתו של הקב"ה [בדוגמת „והנשאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המילואים לאפוד ולחושן“]

שאילצו אותם לבוא לשם. בבבל היו מספר מקומות בהם היתה לקויה הזהירות בענינים מסוימים – שבת, בשר בחלב וכו'. רז"ל³⁷ מציינים מקום כזה בשם „בקעה“ – מקום פרוץ הנמוך יותר מן המישור. כשהגיעו לשם גדרו גדר לבקעה.

ככל סיפורי רז"ל גם סיפור זה אינו ענין של היסטוריה וכדומה, כי אם הוראה בחיים: יהודי צריך לדעת כי כשהוא בא למקום מסוים הרי זה בהשגחה פרטית כדי שיעשה את המקום למקום תורה ומצוה, ועליו לדעת כי זו כוונת שליחותו.

וע"י מעשה הצדקה בגשמיות או ברוחניות – „צדקה תרומם גוי“ – „נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה“³⁸, כמאמר רז"ל³⁹: אתה החיית נפשו של עני – למחר מחיה הקב"ה אותך ואת בנך ואת בתך.

זו תועלת וטובה פרטית שתצמח לו מכך, אך מלבד זאת יסייע הדבר להבאת הגאולה הכללית, וכהבטחה⁴⁰ שע"י הפצת המעיינות חוצה – קא אתי מר בעגלא דידן בקרוב ממש, אמן.

(משיחת ב' דחג השבועות, תשח"ו)

כ. הענין האמור רמוז גם במשנה: „כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא“ – הנאמרת כהקדמה לפרקי אבות, ובמשנה הראשונה: משה קבל תורה מסיני.

מסכת אבות נלמדת הרי בשבתות בין פסח לשבועות כהכנה לקבלת התורה. וראשית ההכנה היא, איפוא, ההתעסקות באהבת ישראל, הרמוזה בשתי משניות אלו.

כא. עלול אדם לטעון: לשם מה עלי להקדיש זמני לזולתי, בשעה שמוטב לי להקדיש זמן זה לשבת וללמוד. כלפי כך באה

37) שם.

38) תו"א א, ב.

39) תנחומא משפטים על פסוק אם כסף תלוה.

40) ראה בארוכה לקו"ד ח"ב שיחת שמח"ת תר"ץ.

41) ראה פסחים ג, א.

42) מנחות סה, א. עירובין כב, ב.

43) תיקוני זהר תיקון סט.

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח

געוואָרן אין נאָך מדינות, ביז אויך במדינה ההיא, וואו עס זיינען (ביז לאחרונה) געווען הגבלות בנוגע צו דער חירות פון אידן בעבודתם בתומ"צ און אויך בנוגע צו זייער אַרויסגיין ממדינה ההיא – איז זייער יחס איצטער איבערגעקערט געוואָרן, אַז זיי לאָזן אידן מקיים זיין תומ"צ, און לאָזן אידן אַרויס פון דאָרט (אַן די הגבלות פון אַמאָל), ואדרבה – זיי זיינען נאָך מסייע די אידן צו פאַרן אין ארץ הקודש. מעין הכנה צו דער סיוע פון אוה"ע אַז אידן זאָלן אַרויסגיין פון גלות און גיין אין ארץ הקודש בגאולה האמיתית והשלימה.

נוסף צו דעם סיוע ישר פון אוה"ע צו אידן – זיינען אויך דאָ ענינים אין וועלכע מ'זעט ווי אוה"ע אַליין טוען פעולות של טוב וחסד, וואָס איז נאָכמער מגלה ווי יש בעה"ב לבירה זו³, אַלס צוגרייטונג צו ״והיתה לה׳ המלוכה״⁴ בגאולה האמיתית והשלימה,

ניט ווי ס'איז געווען אַמאָל, אַז דוקא עם ישראל (אע"פּ וואָס ״אתם המעט מכל העמים״⁵), האָט משלים געווען בפועל די כוונה פון דירה בתחתונים, און אחדות פון מלכיות אוה"ע האָבן זיך געפירט באופן אכזרי איינער צום צווייטן, און האָבן זיך בעיקר מתעסק געווען אין תועלת עצמן, אָדער אין כובש זיין אַנדערע מדינות וכיו"ב.

צווישן די ענינים גלויים וואָס זיינען צוגעקומען בימים אלו ממש וואו מ'זעט ווי עולם און אוה"ע גרייטן צו און זיינען מסייע די וועג צו דער גאולה – דורך דעם ענין פון צדקה און חינוך, צוויי יסודות עיקריים אין ישובו של עולם, ״לשבת יצרה״⁶:

ס'איז ידוע ומפורסם (אין אַלע צייטונגען) וועגן די מאורעות בימים האחרונים – אַז די מדינה (וואָס איז מיוסד אויף צדקה וחסד, כידוע) האָט אויסגענוצט איר שטאַרקן כח צו אַרויסהעלפן און ראַטעווען מענטשן במקום רחוק בעולם (ווייט אַוועק פון דער מדינה), אע"פּ וואָס

(3) ראה ב"ר רפ"ט.

(4) עובדי' בסופו.

(5) ואתחנן ז, ז.

(6) ישעי' מה, יח.

הוספה בשורת הגאולה

כג.

ע"פ האמור לעיל האָט מען אַרויס כמה לימודים בנוגע צו דער עבודה פון אידן צו ברענגען די גאולה, און ווי מ'דאַרף זיך גרייטן צו דער גאולה – שטייענדיק איצטער ממש בסוף זמן הגלות, ״גולה״, און האַלטנדיק אַט אַט באַ דער גאולה.

... די עניני העולם עצמו און די אוה"ע עצמם (אויך בזמן הגלות) זיינען (באמת) מסייע צו דער עבודה פון ברענגען די גאולה.

ויש לומר, אַז שטייענדיק בסוף זמן הגלות, סמוך צו דער גאולה – קומט אַרויס דער סיוע בגלוי יותר.

ווי מ'זעט עס אין די דורות האחרונים במיוחד, און נאָכמער – אין דעם זמן האחרון, ובפרט אין די לעצטע טעג ממש:

אין די דורות שלפני זה האָבן (רוב) אידן געלעבט אין מדינות וואו עס זיינען געווען מניעות ועיכובים וכו' (לא תקום פעמיים) צו עבודת ה' בכלל.

משא"כ בדורות האחרונים – לעבן (רוב) אידן אין מדינות וואו עס הערשט אַ מלכות של חסד, אָנהויבנדיק פון מדינה זו (וואו עס געפינען זיך רוב מנין ובנין פון אידן), וואָס איז מסייע אידן צו דערגרייכן אַ גאולה פנימית בעבודתם, ביז – אַז זיי זאָלן טאָן די עבודה וואָס וועט ברענגען די גאולה כפשוטה, און דעמולט וועט דער מלכות (של חסד) אויך מסייע זיין אידן צו זיך אומקערן אין ארץ ישראל (בלשון הכתוב²: והביאו את כל אחיכם גו').

און בשנה האחרונה זעט מען ווי דער יחס צו אידן איז נתפשט

(1) ל' הכתוב – נחום א, ט. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 306 הערה 55.

(2) ישעי' סו, כ.